REZOLIUCIJA ([1])

Poveikis, kurį neteisėta prekyba fitosanitarijos produktais, sėklomis ir kitais žemės ūkio ištekliais daro AKR šalių ekonomikai

(2018/C 415/02)

AKR ir ES jungtinė parlamentinė asamblėja,

— posėdžiavusi 2018 m. gruodžio 18-20 d. Briuselyje (Belgija),

— atsižvelgdama į savo Darbo tvarkos taisyklių 18 straipsnio 1 dalį,

— atsižvelgdama į 2000 m. birželio 23 d. Kotonu pasirašytą Afrikos, Karibų jūros bei Ramiojo vandenyno valstybių grupės ir Europos bendrijos bei jos valstybių narių partnerystės susitarimą (toliau – Kotonu susitarimas) ([2]), iš dalies pakeistą 2005 m. ir 2010 m. ([3]),

— atsižvelgdama į Jungtinių Tautų aukščiausiojo lygio susitikimą darnaus vystymosi klausimais ir 2015 m. rugsėjo 25 d. Generalinės Asamblėjos priimtą baigiamąjį dokumentą „Keiskime mūsų pasaulį. Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m.“, ypač ten išdėstytą darnaus vystymosi tikslą Nr. 2 – panaikinti badą, užtikrinti apsirūpinimo maistu saugumą bei geresnę mitybą ir skatinti tvarų žemės ūkį ([4]),

— atsižvelgdama į 2011 m. rugsėjo 8 d. JT specialiojo pranešėjo teisės į maistą klausimais pranešimą „Agroekologija ir teisė į maistą“,

— atsižvelgdama į 2016 m. gruodžio 21 d. AKR ir ES jungtinės parlamentinės asamblėjos rezoliuciją dėl iššūkių šeimos ūkiams ir mažos apimties žemės ūkio produktų gamybai AKR šalyse,

— atsižvelgdama į 2017 m. vasario 15 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl nedidelės rizikos biologinės kilmės pesticidų ([5]),

— atsižvelgdama į 2017 m. birželio 30 d. Tarybos, Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų, Europos Parlamento ir Komisijos bendro pareiškimo dėl naujojo Europos konsensuso dėl vystymosi „Mūsų pasaulis, mūsų orumas, mūsų ateitis“ ([6]) 56 dalį,

— atsižvelgdama į 2016 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2016/2031 dėl apsaugos priemonių nuo augalų kenkėjų ([7]),

— atsižvelgdama į 1991 m. liepos 15 d. Tarybos direktyvą 91/414/EEB dėl augalų apsaugos produktų pateikimo į rinką ([8]) ir 1998 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 98/8/EB dėl biocidinių produktų pateikimo į rinką ([9]),

— atsižvelgdama į 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1107/2009 dėl augalų apsaugos produktų pateikimo į rinką ([10]),

— atsižvelgdama į 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 528/2012 dėl biocidinių produktų tiekimo rinkai ir jų naudojimo ([11]),

— atsižvelgdama į 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH), įsteigiantį Europos cheminių medžiagų agentūrą ([12]),

---

([1]) AKR ir ES jungtinės parlamentinės asamblėjos patvirtinta 2018 m. birželio 20 d. Briuselyje (Belgija).
([2]) OL L 317, 2000 12 15, p. 3.
([3]) OL L 287, 2010 11 4, p. 3.
([4]) JT Generalinės Asamblėjos rezoliucija A/RES/70/1.
([5]) Priimti tekstai, P8_TA(2017)0042.
([6]) OL C 210, 2017 6 30, p. 1.
([7]) OL L 317, 2016 11 23, p. 4.
([8]) OL L 230, 1991 8 19, p. 1.
([9]) OL L 123, 1998 4 24, p. 1.
([10]) OL L 309, 2009 11 24, p. 1.
([11]) OL L 167, 2012 6 27, p. 1.
([12]) http://eur-lex.europa.eu/legal-content/lt/TXT/PDF/?uri=CELEX:02006R1907-20140410&from=lt.

— atsižvelgdama į 2017 m. gruodžio 5–6 d. vykusioje 106-ojoje AKR ministrų tarybos sesijoje priimtus sprendimus ([13]), rezoliucijas ir deklaracijas,

— atsižvelgdama į Jungtinių Tautų bendrąją klimato kaitos konvenciją, 2015 m. rugsėjo 25 d. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos priimtą rezoliuciją Nr. 70/1 ir į aukščiausiojo lygio susitikime darnaus vystymosi klausimais priimtą baigiamąjį dokumentą „Keiskime mūsų pasaulį. Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m.“, ypač į darnaus vystymosi tikslą Nr. 2,

— atsižvelgdama į JT Žemės ūkio ir maisto organizacijos (FAO) Tarptautinę augalų apsaugos konvenciją, priimtą 1952 m. siekiant užkirsti kelią augalų kenkėjų įvežimui ir plitimui ([14]),

— atsižvelgdama į Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) konvencijas dėl saugos ir sveikatos žemės ūkyje, ypač Konvenciją Nr. 170 dėl saugumo darbe naudojant chemines medžiagas ([15]) ir Konvenciją Nr. 184 dėl saugos ir sveikatos žemės ūkyje ([16]),

— atsižvelgdama į 2017 m. sausio 24 d. JT specialiojo pranešėjo teisės į maistą klausimais pranešimą A/HRC/34/48 ([17]),

— atsižvelgdama į JT FAO ir Pasaulio sveikatos organizacijos Tarptautinį elgesio kodeksą pesticidų tvarkymo srityje. Gairės dėl labai pavojingų pesticidų (2016 m. kovo mėn., Roma),

— atsižvelgdama į 1995 m. Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) Sutartį dėl sanitarinių ir fitosanitarinių priemonių taikymo ([18]) ir Tarptautinį elgesio kodeksą fitosanitarijos produktų, pesticidų, sėklų ir kitų išteklių (FPPSI) tvarkymo srityje,

— atsižvelgdama į deklaraciją dėl viešųjų atsargų kaupimo aprūpinimo maistu tikslais, priimtą per 2013 m. gruodžio 3–6 d. Balyje vykusią 9-ąją PPO Ministrų konferenciją ([19]),

— atsižvelgdama į 2009 m. Tarptautinio vystymuisi skirto žemės ūkio žinių, mokslo ir technologijų vertinimo ataskaitą „Žemės ūkis kryžkelėje“ ([20]),

— atsižvelgdama į Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) Kovos su neteisėta prekyba pesticidais tinklą,

— atsižvelgdama į Ekonominės plėtros, finansų ir prekybos komiteto ataskaitą (AKR-ES/xxxxxx),

A. kadangi žemės ūkiui tenka labai svarbus vaidmuo skatinant darnų vystymąsi, mažinant skurdą ir naikinant badą AKR valstybėse;

B. kadangi rekomendacijos, kurias pateikė JT specialusis pranešėjas teisės į maistą klausimais savo 2011 m. pranešime „Agroekologija ir teisė į maistą“, rodo, kad agroekologija gali padėti per 10 metų padvigubinti maisto gamybą ir kartu mažinti klimato kaitą ir biologinės įvairovės praradimą bei skurdą kaime;

C. kadangi intensyvios žemdirbystės plėtra priklauso nuo mokslinių tyrimų, kurių didžiąją dalį kontroliuoja žemės ūkyje naudojamų cheminių medžiagų ir vaistų gamybos pramonės šakos, ir nuo cheminių medžiagų, tokių kaip fitosanitarijos produktai ar pesticidai, sėklos ir kiti žemės ūkio ištekliai, naudojimo;

D. kadangi tarptautinė bendruomenė yra priėmusi teisėkūros priemonių, kuriomis nustatomas tarptautinis konsensusas dėl prekybai, maisto saugai ir žmonių sveikatai reikalingų FPPSI; kadangi neteisėtų produktų, visų pirma neteisėtų pesticidų, naudojimo maiste mastas pasaulyje vis dėl to didėja ir yra susijęs su labai sudėtingais nusikalstamais tinklais bei organizuotu nusikalstamumu;

([13]) Sprendimas Nr. 12/CVI/18 dėl netarifinių kliūčių.
([14]) https://www.ippc.int/en/history-of-the-ippc/.
([15]) http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C170.
([16]) http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C184.
([17]) http://www.cms.int/sites/default/files/document/UN-Human%20Rights%20Council_AHRC3448_Adversive%20effects%20of%20pesticides.pdf.
([18]) https://www.wto.org/english/tratop_e/sps_e/spsagr_e.htm.
([19]) https://www.wto.org/english/thewto_e/minist_e/mc9_e/desci38_e.htm.
([20]) http://www.fao.org/fileadmin/templates/est/Investment/Agriculture_at_a_Crossroads_Global_Report_IAASTD.pdf.

E. kadangi FAO ir PSO nustatė, kad daugiau kaip 30 proc. kasmet besivystančiose šalyse parduodamų pesticidų neatitinka tarptautinių standartų ir dažnai yra neteisingai ženklinami arba yra nenustatytos tapatybės;

F. kadangi rinkoje esama įvairių neteisėtų produktų, įskaitant vietos valdžios institucijų nepatvirtintas chemines medžiagas ir suklastotus produktus, produktus, kurių galiojimo laikas pasibaigęs, ar suklastotus produktus, kurių pakuotės ar ženklinimo etiketės yra falsifikuotos;

G. kadangi nekontroliuojamas FPPSI naudojimas turi žalingą poveikį atitinkamų šalių aplinkai, žmonių sveikatai ir ekonomikai;

H. kadangi akivaizdžiausi rizikos veiksniai yra susiję su žmonių sveikata, visų pirma kvėpavimo takų ligomis ir ligomis, paveikiančiomis odą, plaučius, virškinimo sistemą, taip pat onkologinėmis ligomis, kuriomis dažniausiai suserga jaunimas ir moterys, o daugiausia sergančiųjų yra maisto gamybos sektoriaus srityse, kuriose naudojami FPPSI;

I. kadangi, remiantis JT specialiojo pranešėjo teisės į maistą klausimais pranešimu, dėl ūmaus apsinuodijimo FPPSI kasmet miršta apytikriai 200 000 žmonių, o 99 proc. tokių atvejų įvyksta besivystančiose šalyse;

J. kadangi dėl tarptautinių standartų neatitinkančių pesticidų naudojimo taip pat mažėja pasitikėjimas žemės ūkio produktais, taigi ir tolesnės eksporto plėtros galimybės;

K. kadangi teisėtos agrocheminės medžiagos, įskaitant pesticidus, kelia pavojų saugai ir sveikatai visais jų gyvavimo ciklais, o sunkiausių neigiamų padarinių gali kilti jų sandėliavimo, vežimo ir paskirstymo, naudojimo ir šalinimo etapais; kadangi AKR valstybių vyriausybės, stengdamosi sukurti veiksmingą FPPSI reglamentavimo sistemą, patiria didelių suvaržymų, tokių kaip duomenų, biudžeto lėšų ir žmogiškųjų išteklių trūkumas ir netinkamas įstatymų įgyvendinimas, kurie lemia didelio masto neteisėtą prekybą FPPSI;

L. kadangi dėl neteisėtos prekybos mažėja galimos mokestinės pajamos, varžoma pinigų srautų kontrolė ir silpnėja pasitikėjimas viešojo sektoriaus institucijomis, o šie veiksniai lemia nepakankamą užsienio kapitalo prieinamumą, didesnius rizikos priedus investicijų į nacionalinį turtą atveju ir lėtesnę ekonominę plėtrą;

M. kadangi dauguma AKR valstybių neturi teisės aktų, kuriais reglamentuojami FPPSI, o tos šalys, kuriose tokie teisės aktai priimti, nesugebėjo nustatyti tinkamų griežtų taisyklių, kuriomis atgrasoma nuo prekybos šiais produktais;

N. kadangi daugelis FPPSI naudotojų nėra baigę reikiamų mokymo kursų ar įgiję reikiamo išsilavinimo, kad suprastų šių produktų technines charakteristikas, taigi nežino apie jų žalingą poveikį sveikatai, ekonomikai ir aplinkai;

O. kadangi visuotinis žemės ūkio rinkų liberalizavimas, žemos neteisėtų FPPSI kainos, nepakankamas naudotojų mokymas ir žinių trūkumas, taip pat netinkami teisės aktai ir netinkama AKR valstybių vykdoma priežiūra tam tikru mastu paaiškina, kodėl šių neteisėtų produktų AKR valstybių rinkose daugėja;

1. laikosi nuomonės, kad būtina parengti aiškią kovos su neteisėta prekyba FPPSI strategiją ir skatinti apsirūpinimą maistu, remiant technologinius sprendimus, kurie suteikia galimybę plėtoti vietines sėklas, atitinkančias konkrečią klimato ar geografinę zoną, ir gaminti organinius FPPSI; priduria, kad ši strategija turėtų būti grindžiama parama agroekologijai ir šeimos ūkininkavimui, kuriais paisoma aplinkos ir padedama kurti socialinę solidarumu grindžiamą ekonomiką;

2. primygtinai ragina ES ir valstybes nares laikytis Europos konsensusu dėl vystymosi prisiimto įsipareigojimo remti agroekologiją, be kita ko, įgyvendinant Europos investicijų plano ir Europos darnaus vystymosi fondo žemės ūkio investicijų liniją ir įtraukiant šį įsipareigojimą į kito laikotarpio daugiametę finansinę programą, siekiant įgyvendinti Darbotvarkės iki 2030 m. ir Paryžiaus klimato susitarimo tikslus;

3. pažymi, kad norėdamos pasinaudoti FPPSI teikiamomis galimybėmis plėtoti žemės ūkį, AKR valstybės turėtų:

a) susipažinti su FPPSI taikomomis tarptautinėmis ir nacionalinėmis reglamentavimo sistemomis;

b) išspręsti struktūrines problemas, trukdančias teisėtai ir veiksmingai skatinti šiuos produktus;

c) nustatyti su FPPSI susijusius rizikos veiksnius, siekiant užkirsti kelią neteisėtai prekybai FPPSI, valdyti jos poveikį savo ekonomikai ir galiausiai ją panaikinti;

d) uždrausti fumigaciją ir nustatyti griežtas vandens išteklių ir biologinės įvairovės apsaugos taisykles;

e) nustatyti griežtas taisykles, siekiant apsaugoti sąlytį su FPPSI turinčių darbuotojų sveikatą, ypatingą dėmesį skiriant moterims, ir siekiant mokyti medicinos darbuotojus su FPPSI poveikiu sveikatai susijusiais klausimais;

4. ragina skatinti naudoti organines trąšas ir diegti žemės ūkio praktiką, kurią taikant naudojamas priimtinas teisėtų FPPSI kiekis; taip pat ragina AKR valstybes apsvarstyti klausimą dėl cheminių medžiagų, kurios, nors yra teisėtos, kaip paaiškėjo, turi žalingą poveikį aplinkai, biologinei įvairovei ir žmonių sveikatai, naudojimo;

5. pabrėžia, kad reikia sutelkti viešojo sektoriaus mokslines ir technologines žinias, kurios yra nepriklausomos nuo įmonių, siekiant nustatyti su neteisėta prekyba FPPSI susijusius subjektus ir organizuotas nusikalstamas grupes bei tinklus ir imtis konkrečių neteisėtų pesticidų importo, prekybos jais ir jų naudojimo prevencijos ir kovos su jais veiksmų;

6. pabrėžia, kad turi būti vykdoma vyriausybinė netinkamo FPPSI naudojimo sukeltų išorės padarinių kontrolė;

7. ragina uždrausti visus FPPSI, kurie yra kenksmingi bitėms ir apdulkintojams;

8. pabrėžia, kad reikia nuodugniai peržiūrėti FPPSI taikomus rinkodaros leidimo suteikimo kriterijus ir užtikrinti, kad leidimo suteikimo tvarka būtų grindžiama duomenimis ir moksliniais įrodymais, kurie yra nepriklausomi nuo pramonės, ir kad visais atvejais pirmiausia būtų laikomasi atsargumo principo;

9. pabrėžia, kad reikia sukurti priemones, kuriomis užtikrinama, kad įmonių ir administracijų darbuotojai, atsakingi už duomenų slėpimą ar manipuliavimą jais rinkodaros leidimo gavimo tikslais, būtų baudžiami;

10. ragina imtis prasmingų veiksmų, kuriais būtų sprendžiamos neteisėtos prekybos ir maisto stygiaus problemos, teikiant techninę pagalbą ir finansinę paramą, taip pat ES valstybėms narėms įgyvendinant kovos su FPPSI falsifikatų eksportu ar jų vežimu tranzitu per jų teritoriją veiksmus;

11. pakartoja, kad būtina didinti ūkininkų, smulkių gamintojų ir prekiautojų informuotumą ir juos mokyti, kad jie žinotų apie neteisėtų FPPSI problemą, jų neveiksmingumą ir keliamą pavojų;

12. pažymi, kad svarbu skleisti informaciją apie FPPSI, kad gamintojai, naudotojai ir vartotojai galėtų nustatyti ir taikyti apdairią saugos praktiką; laikosi nuomonės, kad šiuo atžvilgiu informuotumo didinimo veikla turėtų būti nukreipta į kolektyvinį tikslą, o ne apsiriboti atitinkamų specialistų tiksline grupe;

13. pabrėžia, kad AKR valstybių vyriausybės turi imtis priemonių, kuriomis būtų skatinama ir stiprinama teisėkūra, visų pirma sukurti konkretų teisės pažeidimą, siekiant nustatyti jo vykdytojams taikytinas baudžiamąsias sankcijas, kontroliuoti neteisėtų FPPSI srautą savo šalies teritorijoje ir už jos ribų, taip pat nacionaliniu lygmeniu steigti laboratorijas ir vietos klimatui atsparesnėms vietinėms kultūroms saugoti tinkamus aruodus;

14. primygtinai ragina atitinkamus produktus gaminančias ir jais prekiaujančias įmones teikti produktus AKR valstybių ūkininkams jiems tinkamu pavidalu kiekio, koncentracijos ir pakuotės požiūriu, kad produktus būtų lengviau naudoti ir kad būtų sumažintos su jais susijusios išlaidos bei kuo labiau sumažinta sąlyčio su produktais, jų įkvėpimo ir patekimo per burną rizika; rekomenduoja organizuoti veiksmingus atliekų šalinimo procesus, siekiant šiuos tikslus įgyvendinti;

15. pabrėžia, kad reikia nustatyti tikrai atgrasomas baudžiamąsias sankcijas už suklastotų arba falsifikuotų produktų arba galiojančių teisės aktų reikalavimų neatitinkančių produktų platinimą ir pardavimą;

16. ragina stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą, siekiant nustatyti priemones, kurios suteiktų galimybę taikyti griežtesnes bausmes už suklastotų arba neteisėtų produktų gamybą, eksportą ar importą ir už intelektinės nuosavybės taisyklių nesilaikymą;

17. ragina AKR valstybes ir ES valstybes nares stiprinti tarpusavyje teikiamą administracinę paramą muitinės klausimais, siekiant kuo aiškiau nustatyti suklastotų arba falsifikuotų FPPSI vežimo maršrutus ir sandėliavimo vietas ir imtis bendrų veiksmų, kad jie būtų panaikinti, visų pirma vykdant tiekimo stebėseną ir steigiant jungtines tyrimo grupes;

18. pritaria tam, kad būtų stiprinamas regioninis požiūris, siekiant veiksmingiau kovoti su falsifikavimu, nes AKR valstybėse būtina steigti regionines laboratorijas ir stiprinti regioninį to paties regiono AKR valstybių muitinių bendradarbiavimą ir keitimąsi informacija FPPSI klausimais;

19. pabrėžia, kad regioninis bendradarbiavimas, ypač kai jis apima abipusį tipo patvirtinimų pripažinimą, suteikia galimybę užtikrinti saugų ir tinkamą laisvą judėjimą, kuris yra gyvybiškai svarbus regioninei ir žemyniniai rinkai;

20. skatina plėtojant AKR ir ES bendradarbiavimą įsteigti bendrą fondą, skirtą moksliniams tyrimams, kad būtų užtikrinta jų nepriklausomybė nuo pramonės, ir technologinei plėtrai įvairiuose sektoriuose, sudarančiuose agronomijos sritį, įskaitant vidurinį ir aukštąjį mokslą žemės ūkio srityje, kurie padėtų stiprinti AKR valstybių pajėgumą kurti nacionalinius FPPSI patvirtinimo ir sertifikavimo procesus ir rengti ūkininkų informavimo ir mokymo apie ekologiškas kultūras planus;

21. ragina sukurti privalomą veiksmingą ir griežtą viešąją kokybės kontrolės sistemą ir naikinti prastų produktų atsargas, remiantis PSO ir FAO specifikacijomis, taip pat sukurti FPPSI atsekamumo mechanizmą, siekiant nustatyti jų sudėtį, kilmę ir juos identifikuoti;

22. paveda savo Pirmininkams perduoti šią rezoliuciją AKR ir ES ministrų tarybai, Europos Parlamentui, Europos Komisijai, Europos Vadovų Tarybai, Afrikos Sąjungai, Panafrikos Parlamentui, regioniniams ir nacionaliniams parlamentams, su AKR valstybėmis susijusioms regioninėms organizacijoms, Europos investicijų bankui ir Pasaulio bankui.